

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuodelta 1990 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta ja työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1990

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1990 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 3,40, 4,45 tai 5,05 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Yksityisen työnantajan ja edellä mainitun liikelaitoksen sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 1,45 %.

Kaikilta julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkevakuutusmaksua 3,95 %. Kuntasektorin sairausvakuutusmaksu olisi 3,95 % ja kirkon työnantajan sairausvakuutusmaksu 4,20 %. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 2,70 %.

Työnantajan lapsilisämaksua ei perittäisi ehdotuksen mukaan vuodelta 1990.

Vuodeksi 1990 vakuutetun sairausvakuutusmaksu esitetään vahvistettavaksi 1,70 penniksi

veroäyriältä ja vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu 1,55 penniksi veroäyriältä.

Esityksen mukaan vuonna 1990 kunnan osuutena kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoitukseen perittäisiin 0,72 penniä veroäyriältä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyrien yhteismäärästä. Samalla muutettaisiin kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä väliaikaisesti edelleenkin siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio tulisi edelleenkin takaamaan kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden siten, että valtio suorittaisi kansaneläkerahastoon sellaisen määrän varoja, että maksuvalmius olisi kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

Edellä mainittuja toimenpiteitä koskevat lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Esitys liittyy valtion vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesitykseen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työnantajan kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (956/72 ja 307/82) mukaan työnantajan kansaneläkemaksua peritään liiketoiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksun suuruudesta on kuitenkin viime vuosina säädetty yksivuotisilla laeilla, joiden mukaan maksua on peritty joko suurempana tai pienempänä kuin kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa on säädetty.

Vuoden 1982 toukokuun alusta kansaneläkemaksua alettiin periä eri suuruisena julkiselta taholta kuin yksityiseltä työnantajalta (308/82). Julkisen tahon maksuluokkaan katsottiin kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton, ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista.

Vuoden 1985 alusta julkisen tahon työnantajan kansaneläkemaksun suuruuteen vaikutti myös samana vuonna voimaan tullut työttömyysturvauudistus (602/84). Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisen seurauksena julkisoikeudellisten työnantajien ylimääräinen verotulojen kasvu haluttiin palauttaa työttömyysturvan rahoitukseen. Tämän vuoksi kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta kansaneläkemaksua perittiin korkeampana kuin muilta julkisoikeudellisilta työnantajilta eli valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta. Kunnallista liikelaitosta pidettiin sen

kilpailukyvyyn säilyttämiseksi samanarvoisena kuin valtion laitoksia.

Kansaneläkemaksuluokan määräytymiseen liittyvää säännönmukaisten poistojen rajaa korotettiin 200 000 markasta 300 000 markkaan vuoden 1987 alusta (1040/86).

Vuodelta 1989 suoritettava työnantajan kansaneläkemaksu vahvistettiin yksityiselle työnantajalle 3,90, 4,95 tai 5,55 %:ksi palkoista sekä valtiolle, kunnalliselle liikelaitokselle, Ahvenanmaan maakunnalle, kunnalle ja kuntainliitolle, seurakunnille ja muille niihin rinnastettaville yhtymille 4,45 %:ksi palkoista (1226/88). Valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisia liikelaitoksia on niiden taloudellisten toimintaperiaatteiden vuoksi pidetty kilpailuasemaltaan yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvina vuodesta 1989 lukien kansaneläkemaksun suuruutta määrättäessä.

1.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n (613/78) mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,50 % maksamiensa ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

Myös sairausvakuutusmaksua on peritty yksivuotisilla laeilla poikkeavasti siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:ssä on säädetty. Maksu on ollut edellä kansaneläkemaksun suuruuden yhteydessä selostetuista syistä myös eri suuruisen julkisen tahon työnantajalle kuin yksityisen tahon työnantajalle. Julkisen tahon työnantajista valtiolla, sen laitoksella, Ahvenanmaan maakunnalla ja kunnallisella liikelaitoksella sairausvakuutusmaksu on vuodesta 1985 lukien ollut alempi kuin kunnan ja kirkon vastaava maksu.

Alkuvuodelta 1989 yksityisen sektorin työnantajilta on peritty sairausvakuutusmaksua 1,20 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan

maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen maksu on vastaavasti ollut 2,45 %. Kunnilta ja kuntainliitolta sairausvakuutusmaksua on tältä ajalta peritty 3,70 % sekä kirkolta ja seurakunnilta 3,95 % (1227/88). Sairausvakuutusmaksun suuruutta määrättäessä sellaista valtion liikelaitosta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, on vuodesta 1989 lukien pidetty yksityisen sektorin piiriin kuuluvana työntajana. Vuodelta 1989 suoritettavaa työntajan sairausvakuutusmaksua korotettiin osana hallituksen lisätoimenpiteitä vakaan taloudellisen kehityksen turvaamiseksi 0,25 prosenttiyksikköä toukokuun alusta vuoden loppuun kaikilta työntajilta (363/89).

1.3. Työntajan lapsilisämaksu

Työntajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työntaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Työntajan lapsilisämaksuun on yksivuotisilla laeilla kohdistettu useita maksualennuksia tai maksu on jätetty kokonaan perimättä.

Vuodelta 1989 lapsilisämaksua ei peritä lainkaan (1228/88).

1.4. Työntajan sosiaaliturvamaksun suuruus vuonna 1990

Kysymys työntajan sosiaaliturvamaksun suuruudesta ja kohtaannosta on viime vuosina ollut useasti esillä. Muun muassa mahdollisuutta korvata palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla sosiaaliturvan rahoituksen turvaavilla rahoitustavoilla on tutkittu (komiteanmietintö 1983:13). Komiteanmietinnöstä hankituissa lausunnoissa on katsottu, että asia vaatii vielä selvittämistä. Sittemmin asiaa selvitettiin sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli valmistella olemassa olevien selvitysten pohjalta vaihtoehtoja työntajan sosiaaliturvamaksun palkkasidonnaisuuden vähentämiseksi. Ratkaisuvaihtoehdoissa oli huolehdittava riittävän rahoituksen turvaamisesta. Tässä sosiaaliturvatyöryhmän vuoden 1987 mietinnössä (työryhmämuistio 1987:STM) työryhmä ehdotti työntajan palkkasidonnaisten sosiaaliturvamaksujen osittaista korvaamista

liikevaihtoverolla. Työryhmän esitys ei ollut yksimielinen.

Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisesta seuraava veronsaajien tulon kasvu on otettu huomioon työttömyysturvan rahoituksessa. Tämän vuoksi todettiin hallituksen esityksessä työttömyysturvalaiksi (hall.es. 38/1984 vp.), että lisääntyneet verotulot on tarkoitettu ohjata takaisin etuuksien rahoitukseen. Rahoitusvaihtoehtoja selvitetäessä pidettiin lähtökohtana sitä, että kuntien ja kirkon saamat ylimääräiset verotulot palautetaan kokonaisuudessaan työttömyysturvan rahoitukseen.

Eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen laiksi vuodelta 1985 suoritettavasta julkisoikeudellisen työntajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta edellytettiin hallituksen antavan kevätistutokauden 1985 kuluessa eduskunnalle esityksen työttömyysturvan rahoittamisen pysyväksi järjestämiseksi. Järjestelmän tulee kohdella kuntia tasapuolisesti ja siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Asiaa on tutkinut ”kuntien ja kirkon työttömyysturvaetuuksista saamien verotulojen palauttamista selvittänyt työryhmä”. Työryhmän välimietinnössä (työryhmämuistio 1985: VM 7) on hahmoteltu vaihtoehtoja ylimääräisten verotulojen palauttamiseksi.

Eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt, että työntajan sosiaaliturvamaksua koskevaa lainsäädäntöä kehitetään siten, että työvoimavaltaisten yritysten asemaa parannetaan. Viimeksi eduskunta edellytti tätä hallitukselta vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi vuodelta 1989 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (hall.es. 40/1989 vp.). Eduskunta totesi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevan järjestelmän kehittämiseksi siten, että se kohtelee valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityiseen työntajaan nähden ja seurakuntia kuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Eduskunta edellyttää hallituksen antavan pikaisesti esityksen, jolla työvoimavaltaisten yritysten asemaa parannetaan uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää. Samalla on huolehdittava siitä, ettei sosiaaliturvan rahoitus vaarannu.”

Työttömyysturvauudistuksesta saatavien ylimääräisten verotulojen palauttamiseksi sosiaaliturvan rahoitukseen on edelleenkin tarkoitukseenmukaista, että kunnilta (kunnallisia liikelaitoksia lukuun ottamatta) sekä kirkolta vuosien 1985—1989 tapaan peritään muuta julkista sektoria korkeampaa sosiaaliturvamaksua. Kunnan ja kuntainliiton maksussa on kuitenkin otettava huomioon verotulojen kertymässä tapahtuneet muutokset. Samalla ehdotetaan kunnan osuus kansaneläkkeiden lisäosista määräytyväksi väliaikaisesti edelleen kunnan saamien veroäyrien mukaan. Lisäksi tarkistetaan väliaikaisesti myös kansaneläkevakuutuksen rahoitusta koskevia säännöksiä.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus parantaa työvoimavaltaiten yritysten asemaa uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen rahoitusjärjestelmää. Koska kokonaisverouudistuksen toteuttaminen on edelleen kesken ja työntäjän sosiaaliturvamaksuun liittyvä lainvalmistelu vaatii vielä selvitystä, ehdotetaan vuoden 1990 työntäjän sosiaaliturvamaksusta säädettäväksi yksivotisella lailla.

Yrityksiin kohdistuvan maksurasituksen helpottamiseksi ehdotetaan, että vuonna 1990 työntäjän kansaneläkemaksua perittäisiin 0,50 prosenttiyksikköä tasoltaan alempana kuin vuonna 1989.

1.4.1. Työntäjältä vuodelta 1990 perittävä kansaneläkemaksu

Edellä olevin perustein esitetään, että yksityisen sektorin työntäjältä sekä sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, perittäisiin kansaneläkemaksua vuonna 1990 työntäjän yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 3,40, 4,45 tai 5,05 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

Valtion ja sen muun laitoksen kuin edellä mainitun liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan, kunnallisen liikelaitoksen, kunnan ja kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton sekä ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan kansaneläkemaksu olisi kaikilla sama eli maksu olisi 3,95 % palkoista. Edellä mainitut muutokset tehtäisiin kansaneläkelain 3 §:ään.

1.4.2. Työntäjän sairausvakuutusmaksu vuodelta 1990

Edellä esitetyillä perusteilla vuodelta 1990 yksityisen sektorin työntäjältä sekä sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia, esitetään perittäväksi sairausvakuutusmaksua 1,45 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

Valtion ja sen muun laitoksen kuin edellä mainitun liikelaitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen sairausvakuutusmaksu olisi 2,70 %. Kunnilta ja kuntainliitoilta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 3,95 % sekä kirkolta ja seurakunnilta 4,20 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Edellä mainitut sairausvakuutusmaksut vahvistettaisiin erillisellä lailla.

1.4.3. Työntäjän lapsilisämaksu vuodelta 1990

Yrityksiin kohdistuvien kustannuspaineiden tasaamiseksi esitetään, ettei työntäjältä perittäisi vuodelta 1990 lainkaan työntäjän lapsilisämaksua. Tästä säädettäisiin erillisellä lailla.

1.4.4. Kansaneläkelain 59 ja 62 §:n muutokset

Kansaneläkelain 62 §:n mukaan valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden lisäosien kustannuksista. Vuodelta 1989 on kuntien osuutta kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta muutettu siten, että kunnan vuotuiseksi osuudeksi kansaneläkkeiden lisäosista vahvistettiin 0,77 prosentia veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnalla on ollut vuonna 1988 toimituksessa säännönmukaisessa verotuksessa (1226/88). Samassa yhteydessä muutettiin edelleen kansaneläkelain 59 §:ää väliaikaisesti siten, että kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista pysyvissä laissa edellytetyn 10 %:n sijasta. Jotta kansaneläkelaitoksen maksuvalmius olisi kaikissa tapauksissa turvattu, säädettiin, että valtion olisi kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi suoritettava rahastoon sellainen määrä varoja, että kansan-

eläkevakuutuksen etuudet voidaan häiriöttömästi suorittaa.

Kuntien lisäosaosuutta ja kansaneläkelaitoksen rahastoa koskevat taloudelliset näkymät vuoden 1990 osalta näyttävät samanlaisilta kuin vuonna 1989. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista, että myös vuodelta 1990 perittäisiin kunnilta niiden osuus kansaneläkkeen lisäosista veroäyrien mukaan suhteutettuna. Vuodelta 1990 kunnan olisi kuitenkin maksettava kansaneläkelaitokselle lisäosien kustannuksiin 0,72 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on vuodelta 1989 toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kansaneläkerahaston vähimmäismääräksi esitetään edelleen 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista ja valtio takaisi myös vuonna 1990 rahaston maksuvalmiuden.

1.5. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

1.5.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 1 momentin mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, tulovuodelta, pantujen veroäyrien perusteella. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan (956/72) vakuutusmaksu on kaksi penniä veroäyriä. Kansaneläkevakuutusmaksua on vakuutetuilta peritty viime vuosina yksivuotisilla laeilla kansaneläkelain 5 §:stä poiketen joko suurempana tai pienempänä kuin 2 penniä veroäyriä. Vuodelta 1989 vakuutetun kansaneläkemaksua peritään 1,55 penniä veroäyriä (1226/88).

1.5.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriä.

Myös vakuutetun sairausvakuutusmaksua on peritty viime vuosina yksivuotisilla laeilla joko suurempana tai pienempänä kuin 1,25 penniä veroäyriä. Vuodelta 1989 vakuutetun sairausvakuutusmaksua peritään 1,70 penniä veroäyriä (1227/88).

1.5.3. Vakuutetulta vuonna 1990 perittävät maksut

Vakuutetulta perittävä kansaneläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu esitetään pysytettäväksi ensi vuonna vuoden 1989 tasolla. Edellä olevan perusteella perittäisiin vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua 1,55 penniä ja vakuutetun sairausvakuutusmaksua 1,70 penniä veroäyriä vuonna 1990. Vakuutetulta perittävät maksut on tarkoitettu ottaa esitetyn suuruusina huomioon jo ennakonpidätyksessä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Työnantajan kansaneläkemaksun aleneminen vaikuttaa yritysten maksurasitukseen keventävästi ja vaikuttaa samalla kansaneläkelaitoksen tuloihin vähentävästi. Toisaalta tulopohjan laajeneminen palkkaluonteisten tulojen tultua kokonaisverouudistuksessa aikaisempaa laajemmin veronalaisiksi lisää työnantajan sosiaaliturvamaksun kertymää.

Kuntien lisäosaosuuksien maksamisperusteen muutoksen jatkaminen ja osuuden aleneminen vähentävät vuonna 1990 kuntien lisäosamenoja noin 125 miljoonalla markalla vuoden 1989 maksuperusteisiin verrattuna. Valtion osuus lisäosien rahoitukseen säilyy ennallaan. Kansaneläkelain 59 §:ssä tarkoitettua niin sanottua takuusuurituksen pysyvän 10 %:n rajan väliaikainen alentaminen 6 %:iin vähentää valtion takuusuuritusvelvollisuutta noin 600 miljoonalla markalla. Kuitenkin työnantajan kansaneläkemaksun alentaminen vaikuttaa valtion takuusuuksiin lisäävästi 960 miljoonalla markalla.

3. Säättämisyjärjestys

Työnantajan ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun määrästä annettavissa laeissa maksujen määrät on vuodelta 1990 osittain esitetty vahvistettaviksi pysyvällä lailla säädetyistä tasosta poiketen. Lakiehdotus merkitsee siten eräiltä osin maksuvelvollisuuden kiristymistä.

Työnantajan ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun määrästä on useina viime vuosina, kuten edellä on mainittu, säädetty yksivuotisilla laeilla uutta tai lisättyä

veroa koskevassa säätämisyjärjestyksessä (1014 ja 1016/84, 1095 ja 1096/85, 1040 ja 1041/86, 1006 ja 1007/87 sekä 1226 ja 1227/88 ja 359/89). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa n:o 9/1984 vp. hallituksen esityksestä n:o 113 laiksi vuodelta 1985 suoritettavasta julkisoikeudellisen työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta perustuslakivaliokunta toteaa työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun samoin kuin vakuutetun sairausvakuutus- ja kansaneläkevakuutusmaksun olevan niin sanottuja veronluonteisia maksuja ja niitä koskevan hallitusmuodon 61 §:n säännöksen, jonka mukaan verosta säädetään lailla.

Koska nyt annettavassa hallituksen esityksessä vakuutetun sairausvakuutusmaksua ja julkisen sektorin työnantajan sairausvakuutusmaksua korotettaisiin niiden perustasosta, lakiehdotukset merkitsevät näille maksuvelvollisille maksun suuruuden korottamista. Sen vuoksi nämä lakiehdotukset on perustuslakivaliokunnan lausunnon n:o 18/1985 vp. hallituksen esityksestä n:o 178 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta sekä laiksi vuodelta 1986 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta mukaan käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisesti yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevassa säätämisyjärjestyksessä.

Viimeksi mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan verosta säätämisen ulkopuolelle jäävinä kysymyksinä ei ole pidettävä

lakiehdotuksen pääasiallisen sisällön kannalta toissijaisia ja täydentäviä säännöksiä. Sen vuoksi mainitun lausunnon mukaan myös nyt ehdotettu kansaneläkelain 59 §:n 2 momentti voidaan käsitellä siinä järjestyksessä, jota valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaan noudetaan käsiteltäessä yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevaa lakiehdotusta, edellyttäen, että 59 §:n 2 momentin voimassaolo rajoitetaan vain budjettivuoteen 1990. Saman lausunnon mukaan kuntien rahasuoritus kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta valtion tulo- ja menoarvioon liittyvänä ja budjettivuotta 1990 koskevana on veronluonteisena maksuna kuuluva valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n käsittelyjärjestyksen piiriin.

Edellä esitetystä seuraa, että lakiehdotukset olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevassa säätämisyjärjestyksessä.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesitykseen ja lait ehdotetaan saatetuiksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 59 §:n 2 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72) ja 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), näin kuuluviksi:

3 §

Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 3,40 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan

käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuotena maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 4,45 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnan-

tajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 5,05 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Mitä edellä on sanottu yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvan työnantajan kansaneläkemaksun määräytymisestä, on soveltuvin osin voimassa myös sellaisesta valtion liikelaitoksesta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 3,95 prosenttia työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,55 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriältä.

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kuusi prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkerahastoon sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

62 §

Eläkkeiden lisäosien kokonaiskustannuksista vastaavat valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos.

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 0,72 penniä veroäyriältä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettua määrästä lääninverovirastolle viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuun panosta, liikaa tai aiheuttomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästysseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) on säädetty työnantajan sosiaaliturvamaksusta, lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä.

Eläkelaitoksen osuus eläkkeiden lisäosien kustannuksista on 74,1 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä. Valtio vastaa lisäosien kustannuksista siltä osin kuin kunnan suoritus ja eläkelaitoksen osuus eivät niitä kata.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1990 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa. Lain 59 §:n 2 momentti ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1990.

2.

Laki**vuodelta 1990 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1990 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), työnantajan sairausvakuutusmaksua

1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1990 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta 2,70 prosenttia sekä kunnalta ja kuntainliitolta sairausvakuutusmaksua peritään 3,95 prosenttia ja evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sairausvakuutusmaksua peritään 4,20 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1990 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

3.

Laki**työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1990**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivästä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan lapsilisä-

maksusta, maksua ei vuonna 1990 peritä 1 päivästä tammikuuta 31 päivään joulukuuta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1989

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Helena Pesola*